

## Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie oznaczenia terytorium dla okręgu ustanowić się mającego nowego c. k. Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

### Wysoki Sejmie!

Z powodu, że sprawozdanie nasze przedłożone Wysokiemu Sejmowi pod dniem 20. Listopada 1885. L. 59.220 nie weszło na porządek dzienny obrad w ubiegłej sesji z r. 1885/6. mamy zaszczyt niniejszem ponowić.

Sprawa utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach już po raz trzeci przychodzi pod rozpoznanie Wysokiego Sejmu.

W roku 1875. gdy c. k. Rząd przedłożył Wysokiemu Sejmowi elaborat komisji mieszanej, obejmujący plan terytorjalnego podziału kraju na okręgi Sądów powiatowych i c. k. Starostw, Wysoki Sejm w uchwale z dnia 29. Maja 1875. uznał konieczną potrzebę zwinięcia c. k. Sądu w Medyni — Nowem Siole, a zaprowadzenia na to miejsce nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, oznaczając szczegółowo miejscowości, które wejść powinny w skład nowego Sądu.

W roku 1878. z powodu niezgodzenia się c. k. Prezydium Sądu wyższego krajowego we Lwowie na projekt Sejmowy z roku 1875, c. k. Ministerium sprawiedliwości zażądało powtórnej opinii Wysokiego Sejmu w tej sprawie, która też w uchwale z dnia 19. Października 1878 w sposób wyczerpujący udzieloną została. Obecnie znów, gdy c. k. Ministerium sprawiedliwości zamierzyło już w najbliższym czasie przystąpić do otwarcia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, a c. k. Ministerium spraw wewnętrznych, ze względu, iż z utworzeniem pomienionego Sądu i zwinięciem dotychczas funkcyonującego Sądu w Nowem Siole, nastąpią zmiany granic c. k. Starostw w Skałacie i Zbarażu, wezwało c. k. Namiestnictwo we Lwowie o przeprowadzenie odpowiednich dochodzeń.

Otóż z powodu tego i z uwagi, że propozycje Wysokiego Sejmu, objawione w uchwale z dnia 19. Października 1878. niezgodne są jeszcze z propozycjami c. k. Prezydium Sądu wyższego krajowego we Lwowie i życzeniami mieszkańców gmin i obszarów dworskich, mających wejść do okręgu przyszłego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, c. k. Prezydium Namiestnictwa w odezwie z dnia 22. Sierpnia 1885. L. 44.041 odniosło się do nas, przedstawiając znów nową skombinowaną na podstawie własnych badań propozycją z wezwaniem o udzielenie swej opinii.

Ponieważ załatwienie tego rodzaju sprawy, w obec dwóch wyżej powołanych uchwał sejmowych nie leży w atrybucyi Wydziału krajowego, przeto po zasięgnięciu wyjaśnień i opinii

Rad powiatowych w Zbarażu i Skałacie, mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi rezultat dochodzeń naszych wraz z wnioskami.

Najważniejszą przeszkodą do osiągnięcia jedności w oznaczeniu terytorium okręgu sądowego w Podwołoczyskach, jest samo położenie geograficzne tego miasteczka na krańcu c. k. Starostwa Skałackiego i na samej granicy z cesarstwem Rosyjskiem. Dzisiejszy okręg Sądu powiatowego w Nowem Siole mieści się w okręgu c. k. Starostwa Zbarazkiego, a że obszar przyszłego Sądu w Podwołoczyskach ma być utworzony z miejscowości częścią należących do Starostwa Skałackiego, częścią do Starostwa Zbarazkiego, idzie zatem dotyczącym gminom i obszarom dworskim przeważnie o to, do którego z dwóch pomienionych Starostw ma być w myśl ustawy państwowej z dnia 19. Maja 1868. (N. 44. d. u. p.) nowy Sąd w Podwołoczyskach przyłączony. Rada powiatowa w Zbarażu jest zdania, że Sąd ten powinien się mieścić w obrębie Starostwa Zbarazkiego, tego samego zdania jest także c. k. Prezydum Namiestnictwa, a jedna i druga władza nie przyznaje nawet koniecznej potrzeby przenoszenia Sądu z Nowosielicy do Podwołoczysk, jeżeli przy tej manipulacji ma nastąpić uszczuplenie granic Starostwa Zbarazkiego na korzyść Skałackiego. Obie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875. i 19. Października 1878. dalej wnioski c. k. Prezydum Sądu wyższego krajowego, oraz opinia Rady powiatowej w Skałacie są za tem, aby nowy Sąd powiatowy w Podwołoczyskach mieścił się w Starostwie Skałackiem. Wobec takich sprzeczności i propozycje każdej z tych władz co do składu przyszłego okręgu sądowego w Podwołoczyskach muszą być różne, a z tych niepodobna wprowadzić pozytywnego i dla wszystkich interesów dogodnego rezultatu:

I. Propozycya Wysokiego Sejmu z uchwały z d. 19. Października 1878. jest następującą:

Do Sądu powiatowego w Podwołoczyskach należeć mają miejscowości:

a) Z Sądu powiatowego w Skałacie: Podwołoczyska i Staromiejszczyzna, Zadnisówka, Mysłowa, Dorofiówka, Supranówka, Mołczanówka, Kamionka, Rosochowaciec, Kaczanówka, Iwanówka, Orzechowce, i Czerniszówka.

b) Z Sądu w Nowem Siole: Medyń, Prosovec, Kubanówka, Korszyłówka i Mylnica, Pieńkowce, Skoryki, Toki, Worobiówka i Klimkowce.

II. Sąd wyższy krajowy lwowski proponuje wyłączyć:

a) Z Nowego Siola: Bogdanówkę, Klebanówkę, Klimkowce, Korszyłówkę, Medyń, Pałczynię, Pieńkowce, Prosovec, Skoryki, Terpiłówkę, Toki i Worobiówkę.

b) Z Sądu w Skałacie: Dorofiówkę, Kaczanówkę, Kamionki, Mołczanówkę, Mysłowę, Orzechowce z Czernyszówką, Rosochowaciec, Staromiejszczyznę z Podwołoczyskami, Supranówkę i Zadnieszówkę.

III. C. k. Prezydum Namiestnictwa wnosi, aby do składu Sądu powiatowego w Podwołoczyskach należały:

a) Z Sądu w Nowem Siole miejscowości: Klebanówka, Klimkowce, Korszyłówka, Medyń, Pieńkowce, Prosovec, Skoryki, Toki i Worobiówka, Bogdanówka, Pałczynię i Terpiłówka, Hnilice wielkie, Hniliczki, Koszlaki, Hołotki, obszar dworski Białozorka i Hołoszyńce.

b) Ze Sądu Skałackiego: Dorofiówka, Kamionki, Mołczanówka, Mysłowa, Rosochowaciec, Staromiejszczyzna, Podwołoczyska, Supranówka i Zadnieszówka.

IV. Rada powiatowa w Skałacie wskazuje miejscowości wyłączyć się mające ze Sądu Skałackiego: Dorofiówkę, Mołczanówkę, Mysłową, Orzechowce z Czernyszówką, Rosochowaciec, Staromiejszczyznę, Podwołoczyska, Zadnieszówkę i Supranówkę z przyłączeniem tych gmin z Sądu w Nowem Siole, które się za tem dobrowolnie oświadczą.

V. Wreszcie Rada powiatowa w Zbarażu jest zatem, aby do składu Sądu w Podwołoczyskach przeważnie weszły gminy należące dziś do Sądu w Nowem Siole z przydzieleniem małej ilości gmin i to najbliższych, z okręgu sądowego w Skałacie.

Przy takiej sytuacji sprawy c. k. Prezydum Namiestnictwa żąda opinii Wysokiego Sejmu:

a) Co do konieczności i możliwości utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach z równoczesnym zwinieniem Sądu powiatowego w Nowem Siole.

b) Ewentualnie co do przydzielenia okręgu nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach do powiatu politycznego Skałackiego lub Zbarazkiego.

c) Co do ustanowienia granic nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach.

Co do konieczności utworzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach, rzecz ta już jest przesądzoną w dwóch uchwałach sejmowych z roku 1875. i 1878., na zmianę których nie mogą obecnie wpływać niezgodności mające źródło w mniejszej lub większej wygodzie mieszkańców okolicznych pod względem ich przynależności terytorialnej do jednego lub drugiego powiatu politycznego. Osada Podwołoczyska jest dzisiaj już miasteczkiem i mimo zmienionych nieco konjunktur handlowych przez wybudowanie drogi żelaznej ze Stanisławowa do Husiatyna, stanowi i stanowić będzie ważny punkt targowy dla zboża prowadzonego z Rosyi na zachód Europy. Miejscowość ta razem z przylegającemi do niej gminami Staromiejszczyzną i Zadniszówką liczy podług ostatniego spisu ludności z r. 1880, już 5.537 głów i jako pograniczna stacya kolejowa mająca główny urząd cłowy i wiele agentur handlowych wymaga siedziby dla Sądu, w której różne spory między handlującymi znaleźćby mogły szybkie załatwienie.

Co do punktu drugiego, a mianowicie, do którego Starostwa ma być przysły Sąd w Podwołoczyskach przyłączony, powody w odezwie c. k. Prezydium Namiestnictwa i Rady powiatowej Zbarazkiej przytoczone, przeciw przyłączeniu go do Starostwa w Skałacie, mają swoje usprawiedliwienie dlatego, że skutkiem manipulacyi, jaką proponował Wysoki Sejm lub Prezydium Sądu wyższego, ludność powiatu Zbarazkiego wynosiłaby tylko 47.841 dusz i miała jeden Sąd powiatowy, gdy przeciwnie w powiecie Skałackim wzrosłaby do 85.720 o trzech Sądach: w Skałacie, w Grzymałowie i Podwołoczyskach. Z drugiej znów strony rzecz biorąc, gminy i obszary dworskie dzisiejszego powiatu i Sądu w Skałacie, które podług propozycyi c. k. Prezydium Namiestnictwa byłyby razem z nowym Sądem Podwołoczyskim przydzielone do Starostwa Zbarazkiego, miałyby znacznie dalej do nowej siedziby władz politycznych niż obecnie do Skałatu, i dlatego gotowe są zrzec się tej dogodności, jakaby im przyniosło otwarcie Sądu w Podwołoczyskach, aby tylko zostać w powiecie Skałackim.

Dla pogodzenia więc tyle sprzecznych, a mimo to usprawiedliwić się dających zarzutów, Wydział krajowy nie znajduje innej drogi wyjścia, jak obok pozostawienia dotychczasowego Sądu powiatowego w Nowem Siole, utworzenie nowego Sądu w Podwołoczyskach. Zaludnienie okolicznych okręgów Sądów powiatowych, przedstawia się tak:

Sąd Zbarazki	ma	34.754
„ w Nowem Siole	„	25.115
„ Skałacki	„	42.815
„ w Grzymałowie	„	30.877

Z czego wypływa, iż rozdzielenie Sądu Skałackiego na dwa i przydzielenie do nowego w Podwołoczyskach kilku najbliższych gmin z okręgu sądowego w Nowem Siole (które się na to godzą) zadość uczyni potrzebom i życzeniom wszystkich interesowanych gmin i obszarów dworskich bez rugowania ich z dotychczasowej przynależności do powiatów politycznych, a jednocześnie da ludności handlującej w Podwołoczyskach możność uzyskania łatwego wymiaru sprawiedliwości.

Podług tej propozycyi wypadałoby do nowego Sądu w Podwołoczyskach przydzielić:

a) Z Sądu w Skałacie miejscowości:

1. Podwołoczyska.
2. Staromiejszczyzna.
3. Zadniszówka.
4. Mysłowa.
5. Dorofiówka.

6. Supranówka.
7. Mołczanówka.
8. Kamionka.
9. Rosochowaciec.
10. Kaczanówka.
11. Orzechowce.
12. Czerniszówka.
13. Chmieliska.

Z ogólną ludnością . . . . . 15.681

b) Z Sądu w Nowem Siole:

14. Bogdanówka.
15. Korszyłowce.
16. Skoryki.
17. Pieńkowce.
18. Prosowce.

Z ogólną ludnością . . . . . 4.517

Czyli miałyby Sąd w Podwołoczyskach ludności . . . . . 20.198

Skutkiem tego uregulowaneby zostały terytorya okolicznych Sądów tak, że miałyby ludności:

Sąd w Nowem Siole . . . . .	20.598
„ - Podwołoczyskach . . . . .	20.198
„ „ Skałacie . . . . .	27.134

co odpowiada zupełnie tamtejszym stosunkom i przeciętnej cyfrze ludności w innych Sądach powiatowych naszego kraju.

Z tych zatem powodów wnosimy:

### **Wysoki Sejm raczy uchwalić:**

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. Czerwca 1868. (N. 59. D. u. p.) poprzednie uchwały swe z dnia 29. Maja 1875. i z dnia 19. Października 1878. w sprawie zaprowadzenia nowego Sądu powiatowego w Podwołoczyskach o tyle zmienia, iż przy zatrzymaniu dotychczasowego okręgu Sądu powiatowego z siedzibą w Nowem Siole, uznaje potrzebę utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w c. k. Starostwie Skałackiem z siedzibą w Podwołoczyskach, do którego okręgu mają wejść miejscowości:

a) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skałacie: Podwołoczyska, Staromiejszczyzna, Zadniszówka, Mysłowa, Dorofiówka, Supranówka, Mołczanówka, Kamionka, Rosochowaciec, Kaczanówka, Orzechowce, Czernyszówka i Chmieliska.

b) Z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Nowem Siole: Bogdanówka, Korszyłowce, Skoryki, Pieńkowce i Prosowce.

*Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.*

Lwów dnia 5. Czerwca 1886.

Marszałek krajowy:

**Dr. Zyblikiewicz w. r.**

Sprawozdawca:

**Bereznicki w. r.**

Członek Wydziału krajowego.